

I. SPRAWY POLSKIE.

STOSUNKI POLSKO-NIEMIECKIE.

BERLINER TAGEBLATT z 6/V. W art. wst. p.t. "Poruszenie na niemieckim wschodzie" pisze Dr. Grzimek poseł na sejm pruski o upośledzeniu wschodnich prowincyj w budżecie państwowym na rok bieżący. To posunięcie rządu niemieckiego wywołało ogromne poruszenie w prowincjach wschodnich, a przedewszystkiem w Prusach wschodnich, znajdujących się - według autora - w trudnym położeniu geograficznem i gospodarczem. M.in. autor zwraca się do min. Stresomanna, aby doprowadził do końca rokowania handlowe z Polską, "albowiem jest rzeczą jasną, że dla całego terenu wschodniego utrudnieniem życia jest ta stale niepokojąca okoliczność, iż z Polską, wznającą się klinem, niema traktatu handlowego i codzień można oczekiwać niespodzianek. Obecnie rozpoczynają się rokowania z tem państwem wschodniem, które oprócz Polski graniczy z Niemcami, tj. z Litwą. Wyrażamy usilną prośbę, aby rokowania zostały najszybciej rozpoczęte i aby doprowadziły do najściślejszej współpracy handlowej i gospodarczej z Litwą i aby w tym celu zgodzono się na odpowiednie ustępstwa. Związana z tem sprawa kredytu powinna być rozpatrzona raczej z punktu widzenia wyższych interesów narodowych gospodarczych, niż ze stanowiska bankierskiego. Prusy wschodnie, a tem samem i Rzesza w każdym wypadku posiadają wielki interesem w tem, aby ze swoimi wschodnimi sąsiadami dojść do możliwie szybkiego i ścisłego zbliżenia gospodarczego.

DEUTSCHE TAGESZEITUNG z 6/V. informuje o przebiegu Zjazdu Stahlhelmu. Pierwszy przemawiał Kayser z Hamburga, wydawca Norddeutsche Blätter", podnosząc doniosłość idei wszechniemieckiej którą rozumie nie tylko jako połączenie się Austrii z Niemcami, lecz połączenie się wszystkich Niemców z Środkowej Europy. Dalej przeszedł do spraw wschodnich i zaznacza, że Krajpeda została oddzielona od Niemiec bez zapytania o to jej ludności niemieckiej, która tam jest gnębiona podobnie jak na Polskim G. Śląsku. "Liga Narodów - mówił - nie troszczyła się bynajmniej o to, że tam prawo otrzymało uderzenie pięścią w same oczy". Obszernie dalej zajmował się powstaniem państwa polskiego, zarzucając państwu centralnemu, że popełniły zasadniczy błąd, powołując je do życia. Mówca następnie zwalczał te głósy, które przypisują Niemcom winę w przewlekaniu rokowań handlowych z Polską. W stosunku do Czechosłowacji mówca narzekał szczególnie na rozdarcie tamtejszych Niemców na liczne partje.

WESTON, 5th St., N. W. 1001

50187

2. ZAGADNIENIA OGÓLNE.

MIEDZYNARODOWA KONFERENCJA EKONOMICZNA.

THE MORNING POST z 4/V. W art. wstępnym, omawiając konferencję ekonomiczną, pisze, że nie należy uważać ją za ostateczną. Trudno przypuścić, by różnice poglądów w kwestjach handlowej i taryfowej polityki i.t.d. mogły być usunięte przez jedną konferencję. Poglądy te mogą nigdy nie być uzgodnione. Dyskusja w każdym razie wykaże, jak dalece narody Europy oraz Stany Zjednoczone gotowe są uznać szerszą zasadę od zasady indywidualnego interesu.

THE TIMES z 4/V. zamieszcza art. wst. o konferencji ekonomicznej. Obecna konferencja przewiduje ewolucje poza ramy doświadczeń i rekonstrukcji, które poczyniono natychmiast po zakończeniu wojny. Wobec całkowitego ekonomicznego upadku w Europie Wschodniej było zadaniem tem bardziej naglącem wzmocnienie i uzdrowienie ekonomicznego życia na Zachodzie. Konf. Brukselska była wyśmienitym początkiem. Fakt, że na obecnej konferencji ekonomicznej światowa sytuacja gospodarcza będzie rozpatrywana publicznie przez rzeczoznawców - jest rzeczą nader ważną.

IBIDEM: zamieszczony jest artykuł Sir Artura Saltera o konferencji ekonomicznej, w którym autor podaje przegląd prac poprzedzających jej zwołanie.

PRAWDA z 5/V. zamieszcza wywiad przewodniczącego delegacji sowieckiej na międzynarodową konferencję ekonomiczną p. Osińskiego przedstawicieli prasy niemieckiej, który oświadczył na wstępie, że udział Z.S.R.R. na konferencji nie zmienia w niczem stanowiska Związku wobec Ligi Narodów. P. Osiński streszcza zadania delegacji sowieckiej w następujących punktach:

- 1/ przedstawienie stanowiska Sowietów w sprawie międzynarodowej sytuacji ekonomicznej i tych trudności, jakie się z nią wiążą,
- 2/ wyłączenie propozycji sowieckich zarówno zasadniczych, jak i szczegółowych, zmierzających do likwidacji chronicznego kryzysu, który przebywa ekonomika świata burżuazyjnego,
- 3/ sprawozdanie o rezultatach życia ekonomicznego Z.S.R.R., opartego na zasadach socjalistycznych,
- 4/ określenie zasad na podstawie których możliwa będzie współdziałanie dwóch djametralnych systemów: kapitalistycznego na zachodzie i socjalistycznego w Z.S.R.R.

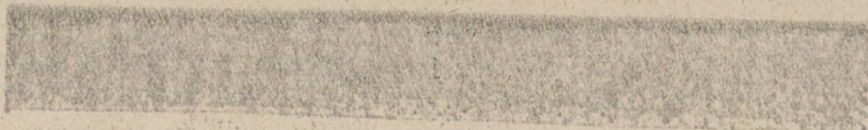
W zakończeniu p. Osiński oświadczył, że delegacja sowiecka utrzymywać będzie dobre stosunki z delegacją niemiecką.

Ze względu na to, że w wielu punktach interesy Z.S.R.R. i Niemiec zbiegają się, delegacja sowiecka proponuje współdziałanie z delegacją niemiecką w szeregu spraw.

IL SECOLO z 2/V. Na konferencję ekonomiczną Włochy przybywają z programem już dawniej niejednokrotnie formułowanym. Mają one mało bogactw naturalnych, natomiast nadmiar ludności. Rolnictwo włoskie zrobiło olbrzymie postępy, tak samo przemysł i marynarka, ale konieczność importowania metali i węgla stanowi ogromny ciężar dla włoskiego finansu gospodarczego; pomimo, że koszty pracy we Włoszech są mniejsze, niż gdzieindziej, Włochy nadały rytm potężny życiu narodowemu i to im daje prawo energicznego przemawiania w Genewie. Zapewniwszy sobie pokój wewnętrzny i oswobodziwszy Europę od niebezpieczeństwa bolszewizmu. Niema pokoju bez sprawiedliwości: ziemię, surowce, emigracja, kolonje - oto czego Włochom potrzeba i to musi im być przyznano.

... ..
... ..
... ..

IL POPOLO D'ITALIA z 4/V. pisze o konferencji genewskiej że godne zaznaczenia jest przystąpienie Rosji i Stanów Zjednoczonych, państw, które były nieufne wobec Ligi Narodów. Co do memorandum włoskiego nie buja ono w obłokach, ogranicza się tylko do konieczności praktycznych. Są pewne trudności; jest brak równowagi pomiędzy produkcją gleby a ludnością we Włoszech. Dodając do tego, ustawiczny wzrost ludności i zamknięcie najlepszych dróg emigracyjnych łatwo zrozumieć, jakie konflikty mogą wynikać, jeśli ich nie zażegna konferencja genewska. Włochy wzmocniły swą strukturę ekonomiczną i polityczną. Ekspansja dla nich nie jest manją wielkości, lecz koniecznością życiową.

JOURNAL DE GENEVE z 5/V. Nad "Naszą Epoką" ze stanowiska gospodarczego górują dwa zjawiska sprzeczne: protekcjonizm, który chce oddzielić jeden kraj od drugiego, oraz porozumienie przemysłowe, wytwarzające solidarność pomiędzy krajami. Idzie o to, która z tych formuł zatrzumfuje. Członkowie konferencji przybyli, aby się oświecić i oświecić świat. Z ich dyskusji wyłonią się nowe zapatrywania i wspólnie wnioski. O konferencji nie można powiedzieć, że się uda, lub też, że się nie uda. Użyteczność jej leży w niej samej.

JOURNAL DES DEBATS z 4/V. Gauvain, omawiając udział Sowieców w konferencji ekonomicznej pisze, że Szwajcaria podpisała układ z Sowietami w chwili nieodpowiedniej, gdyż właśnie obecnie manifestuje się najbardziej destrukcyjna ich robota zarówno w Chinach, jak w Anglii. Reprezentanci Sowietów będą faktycznie szpiegami w Genewie i siewcami niezgody. Będą oni przytem udawali niewiniątka, aby tem łatwiej osiągnąć kredyty dla swych celów. Być może, iż będą się oni starali o przyjęcie do Ligi Narodów. Obawiać się należy, czy Rada Związkowa, której ideałem jest uniwersalizm Ligi Narodów, nie ulegnie tym manewrom Sowietów. Liga Narodów i Rada Ligi zawiera już dosyć czynników niezgody i nie należałoby więc wprowadzać tam jeszcze "źmiji sowieckiej".

POLITYKA ZAGRANICZNA WŁOCH.

IL MESSAGERO z 4/V. omawia propozycję Daily Mail co do przekazania mandatu Włochom, w sposób następujący: Oczywiście, że kwestja ta wcześniej czy później będzie musiała być dyskutowana. Drogi dla naszej emigracji są zamknięte, a faszizm stoi na stanowisku, że emigracja musi być kierowana do krajów politycznie zależnych od Włoch. Możliwość objęcia przez Włochy terytorjów, z którymi W. Brytania nie mogła dać sobie rady, widzimy tylko pod warunkiem współpracy włosko-angielsko-amerykańskiej. Palestyna przedstawia dla Włoch tradycje wiekowe: Rzym i Jerozolima to jedność idealna. Istnieje tam dziś środowisko żydowskie, ale miałoby ono gwarancje przez sam fakt, że we Włoszech jest mniejszy niż gdzieindziej antysemityzm. Mandat przeto włoski nad Palestyną zostałby przychylnie przyjęty przez katolików, żydów i mahometan, którzy widzą w Libji jak polityka włoska jest tolerancyjna. Co do Mezopotamji - pieniądze i siły robocze zrobiłyby z niej znowu to, czem była niegdyś. Włochy posiadają siły robocze i zdolności techniczne; porozumienie handlowe, bankowe i finansowe z W. Brytanią i Ameryką, zapewniłoby znakomitą eksploatację tych krajów.

LA TRIBUNA z 4/V. Hr. Bethlen mówiąc o węgierskiej polityce zagranicznej w komisji parlamentarnej wyraził się z entuzjazmem o przyjaźni, zawartej między Włochami a Węgrami. "Nikt bardziej

od Węgier nie jest zainteresowany w tem, aby mocne Włochy trzymały straż nad Adriatykiem i Morzem śródziemnem. Z drugiej strony Włochy mają interes swój w tem, aby nad doliną Dunaju czuwało silne państwo węgierskie. Traktat rzymski przeto nie jest tylko wyrazem platonicznej przyjaźni, lecz przypieczętowaniem współpracy między dwoma silnymi narodami, które zaznaczają swe prawo do życia. Odpowiada ona obopólnym interesom i zapewni pomyślność obu narodom, które go podpisały. Po zaakceptowaniu traktatu przez Horty'ego został on obecnie przedstawiony parlamentowi do ratyfikacji.

POLITYKA RZESZY.

THE TIMES z 4/V. Kor. z Berlina pisze, iż najbliższem posunięciem w kwestji Nadrenji będą kroki dyplomatyczne w Parwzu zmierzające do uzyskania dalszych redukcji armji okupacyjnej. Przechodząc do omówienia sprzeciwu Niemiec w kwestji kontrolowania przez attache wojskowych procesu burzenia fortec na wschodzie, kor. pisze, że upór Niemiec w tej drobnej kwestji nie wywołuje najlepszego wrażenia w innych zainteresowanych państwach. A mowa Poincarégo w Bar le Duc może służyć jako przypomnienie. Omawiając oburzenie niemieckiej prasy nacjonalistycznej i innej z powodu tej mowy autor pisze, że trudno jest je zrozumieć. W kołach rządowych mowa ta nie jest traktowana w sposób tak poważny. Uważa się w tych kołach, że mowa ta jest potwierdzeniem faktu, że skład gabinetu francuskiego jest dla Brianda źródłem podobnego kłopotu w przeprowadzeniu jego polityki zagranicznej, jak jest nim skład niemieckiego gabinetu dla Stresemanna. Jedna z osób oceniających sytuację oświadczyła korespondentowi: "Briand posiada Poincaré'ów, taksamo, jak Stresemann Hergtów."

LE TEMPS z 3/V. W art. wst., omawiającym politykę zewnętrzną Niemiec, pisze: Rząd obecny Rzeszy utworzony przez kanclerza Marxa przy poparciu nacjonalistów oparty jest na nieporozumieniu. Zarówno jak niemożliwym jest prowadzenie na wewnątrz polityki republikańskiej przy współudziale zdecydowanych wrogów ustroju republikańskiego, niemożliwością jest również prowadzenie szczerzej polityki pojednawczej przy poparciu zdecydowanych przeciwników polityki Locarna i Genewy. Jeżeli jednak Stresemann będzie się opierał dążeniom nacjonalistów, może to spowodować kryzys całego gabinetu Marxa. Pod wpływem nacjonalistów minister Hergt wygłosił znaną mowę w Bytomiu, która spowodowała jednogłośnie uchwałę "Ostbundu", żądającą prawa samostanowienia dla Kłajpedy, proklamując przytem, że niema Locarna Zachodu i że gabinet Berlina powinien odrzucić nieuzasadnione pretensje Polski. Pomimo dobrej woli, której dowody daje min. Stresemann, obecny rząd nie daje żadnej gwarancji moralnej co do prowadzenia polityki pokojowej zarówno na wschodzie, jak i na Zachodzie Niemiec. Zasadniczem jest zagadnienie, kto zwycięży w Berlinie: Stresemann, czy też Hergt. Jednakowoż nie można będzie odnosić się z zaufaniem do rządu, dopóki stronnictwa umiarkowane nie wyrzekną się prowadzenia polityki pokojowej przy poparciu właśnie przeciwników takiej polityki.

LE TEMPS z 5/V. W art. wst. omawia kampanję prasy niemieckiej z powodu mowy Poincarégo w Bar le Duc. Niemcy starają się wykazać, że między polityką Poincarégo a Brianda istnieją pewne sprzeczności pod względem stosunkowania się do traktatu wersalskiego i Locarna. Twierdzenia tego rodzaju są błędne, gdyż

